

BUREAU NATIONALE VEILIGHEID
BUREAU B.

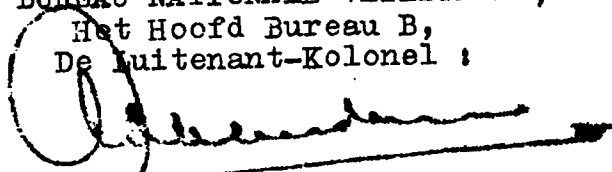
N° 1253/XII'46 M.N.

's-Gravenhage, 18 April 1946.
Javastraat 68

R/AM

Hierbij heb ik de eer U een exemplaar aan te bieden van Overzicht No 3 van mijn Dienst, afgesloten per 5 April 1946.

BUREAU NATIONALE VEILIGHEID,
Het Hoofd Bureau B,
De Luitenant-Kolonel :

J.G. Crabbendam.

Aan alle Politieverbindingen.

BUREAU NATIONALE VEILIGHEID

BUREAU B.

OVERZICHT No 3.

INHOUD.

I. Communistische Partij Nederland	blz. 1
II. Algemeen Nederlandsch Jeugdverbond	" 9.
III. Revolutionnair Communistische Partij	" 11.
IV. Rudolf Rocker-Stichting	" 14.
V. Algemeene Nederlandsche Vredesactie	" 16.
VI. Comité tot Voorlichting van Gewetensbe- zwaarden inzake den Erijgsdienst	" 17.
VII. Nederlandsche Bond van Militairen	" 19.
VIII. Utrechtsche Socialistische Studentenvereeni- ging	" 21.
IX. Nederlandsch-Vlaamsche Vereeniging "Noord- Zuid"	" 23.
X. Vereeniging van Duitsche en Statenlooze Anti-Facisten in Nederland	" 25.
XI. Verbond van Statenlooze Slachtoffers van het Facisme	" 26.
XII. De Polen in Nederland	" 27.
XIII. Andere vreemdelingen	" 28.
XIV. Eenheidsvakcentrale	" 29.

I. COMMUNISTISCHE PARTIJ NEDERLAND.

Schorsing
partijleden.

Hoezeer de C.P.N. sinds de bevrijding naar buiten den indruk wil vestigen een legale partij te zijn, is gebleken uit de mededeeling van het Districtsbestuur Amsterdam der partij, dat aldaar twee partijleden zijn geschorst en voor roeyement zouden worden voorgedragen wegens het bezit van wapens. Dit besluit is door het Politiek Bureau der C.P.N. volledig goedgekeurd.

Het Politiek Bureau maakte bekend, dat alle overblijfselen uit den tijd van het illegale bestaan der partij moesten worden geliquideerd en dat het bezit van wapens geen enkel nut meer had. Integendeel, het ongeoorloofd bezit van wapens zou onder de huidige omstandigheden een gevaar voor de partij en het werkende volk, dat zij vertegenwoordigt, beteekenen en werd in strijd met de partijdiscipline geacht. Aan alle partijgenooten is opgedragen om hun hulp te verleen en bij het streng de hand houden aan dezen maatregel en hun bekende gevallen van ongeoorloofd wapenbezit onmiddellijk aan hun besturen en de confôle-commissies ter kennis te brengen.

De mededeeling van het Politiek Bureau is uitvoerig in "de Waarheid" gepubliceerd, kennelijk met de bedoeling het gheele Nederlandsche volk te doordringen van het besef, dat van de C.P.N. geen enkele daad van revolutionnair geweld is te verwachten.

Verhouding C.P.N.-
Sovjet-Unie.

De verhouding tusschen de C.P.N. en de Sovjet-Unie wordt door de socialistische arbeiders en in het algemeen door alle politiek georiënteerde met eenig wantrouwen gadeslagen. De C.P.N. doet groote moeite om de bevolking op dit punt gerust te stellen en heeft herhaaldelijk verklaard, dat de Nederlandsche communisten geenszins van plan zijn de Sovjet-ideeën te copieeren, en slaafs na te volgen wat de Russische communisten hebben gedaan. De partij ontkent, dat haar vereering voor de Sovjet-Unie afbreuk doet aan haar loyauteit bij den nationalen wederopbouw. Zij acht zich

aan geen enkele regeering gebonden, niet aan die van Prof. Schermerhorn, niet aan die van Stalin, maar - en daar wordt de nadruk op gelegd - ook niet aan de regeering Attlee - Bevin. Zij beschouwt Stalin als een "communistische kameraad". Hoezeer de partij zich ideologisch ook verbonden acht met de bevolking der Sovjet-Unie, zij ontkent bevelen te aanvaarden van wien dan ook. Zij wenscht, zoo verklaart zij, het Socialisme in Nederland met Nederlandsche middelen te verwerkelijken, waarbij een rekening zal moeten worden gehouden met de historisch gegroeide verhoudingen.

Evenzeer ontkent zij te streven naar de dictatuur van één partij, zoolang die niet de overwegende meerderheid van het volk vormt. Zij beroept zich op haar beginselverklaring, waarin de partij zich ten doel stelt het vormen van één arbeiderspartij van communisten en sociaal-democraten.

De vraag rijst of men de C.P.N. mag beoordeelen naar haar beginselverklaring en of men haar niet veelter moet beoordeelen naar haar dagelijksch beleid.

Op het congres der C.P.N. te Amsterdam heeft Paul de Groot in zijn inleiding de verhooging der productie het centrale vraagstuk genoemd en een bestraffend woord gesproken tot hen, die eerst loonsverhooging en dan productievermeerdering wenschen. Hoe is dit te rijmen met de stakingen, waartoe de partijgenooten van De Groot sinds de bevrijding, zij het dan via de E.V.V., herhaaldelijk zijn opgeroepen?

Verhanding C.P.N.-
Partij van den Arbeid.

Tevérgoefs heeft de C.P.N. getracht de S.D.A.P. af te houden van een fusie met andere partijen in de Partij van den Arbeid. Vanzelfsprekend kan de C.P.N. in de Partij van den Arbeid geen partij zien, die de arbeidersklasse vertegenwoordigt. Eerstgenoemde ziet in de nieuwe partij terecht een krachtige tegen het communisme gerichte macht en verwacht, dat haar grondslag haar zonder twijfel aanvaardbaar zal maken voor een coalitie met de Ka-

Katholieke Volkspartij en eventueel met de Anti-revolutionairen en de Christelijk-historischen.

De C.P.N. acht het slechts mogelijk de "reactie" te verslaan, indien een blok van sociaal-democraten en communisten wordt gevormd, doch niet door de politiek der N.V.B., die volgens haar tot afbraak van de zelfstandige socialistische arbeidersbeweging zal leiden.

Op 6 Februari 1946 heeft het partijbestuur der C.P.N. een brief gericht aan het congres van de S.D.A.P., waarin zij haar standpunt ten opzichte van de Partij van den Arbeid uiteenzette en voorstelde met de S.D.A.P. opnieuw te beraadslagen, met het doel om tot overleg te komen over samenwerking in den komende verkiezingsstrijd.

Koos Vorrink heeft dezen brief op het congres, waarin tot ontbinding van de S.D.A.P. werd besloten, voorgelezen en daarop een kort commentaar gegeven, waarin hij zeide, dat socialisme en democratie onafscheidelijk waren, en dictatuur en democratie onvereenigbaar. Hij gaf toe, dat de omstandigheden gunstig waren voor een communistische winst, maar waarschuwde de partijgenooten "verder te kijken dan hun neus lang is en niet te vergeten wat in Rusland politiek gebeurd is".

"Het Vrije Volk" van 12 Januari 1946 vestigt de aandacht op de wisselvalligheid der communistische tactiek, welke het blad "stuurloos opportunisme" noemt. Het haalt als voorbeeld aan: de opheffing van de C.P.N. de Stichting der "Vereeniging van Vrienden van de Waarheid" met een oncommunistisch en onsocialistisch programma en tenslotte toch weer de oprichting van de C.P.N. "op den grondslag van vaderlandsliefde en democratie".

Het hiervoor gememoreerde roeyement van 2 leden der C.P.N. wegens het bezit van wapens heeft het zoeven genoemde blad gelegenheid geboden een aanval op de C.P.N. te doen. Het noemt de mededeeling van het Politiek Bureau der C.P.N. een merkwaardig stuk, dat meer aandacht verdient dan het feit, dat 2 Amsterdamsche leden der partij wapens in hun bezit hadden en meent, dat dit feit pas beteekenis krijgt, indien het één feit uit vele is en als het bestuur van de C.P.N. vermoedt of zeker weet, dat het bezit van wapens op groote schaal in de partij

voorkomt.

De verhouding C.P.N.-Partij van den Arbeid is er niet beter op geworden tengevolge van de propagandan welke de C.P.N. verbonden heeft aan de herdenking van de staking in Februari 1941 te Amsterdam. De communisten hebben ter gelegenheid van die herdenking beweerd, dat de staking niet spontaan was, maar voorbereid, georganiseerd en geleid werd door de toenmalige illegale C.P.N., en zij noemden de C.P.N. zelfs "de partij van de Februari-staking". Vrijwel algemeen is die houding als smakeloos afgekeurd en "Het Vrije Volk" heeft haar oordeel niet onder stoelen of banken gestoken en noemt het belachelijk te meenen, dat geheel Amsterdam handelde onder leiding van "een handjevol communisten". Het blad meent voorts, dat de communisten, buiten hun verlangen naar succes bij de verkiezingen, ook nog iets goed te maken hebben en daarom hun aandeel in de staking van 1941 opeischen. In Februari 1941 leefden Duitschland en Rusland nog met elkaar in vrede en derhalve zouden de communisten in Nederland niet de vijanden van Duitschland kunnen zijn. "Het Vrije Volk" van 1 Maart 1946 citeert dan uit een artikel, dat in 1940 tijdens de Duitse bezetting in het laatste nummer van het communistische blad "Politiek en Cultuur" verscheen, het volgende :

"Deze Nederlandsche regering was niet neutraal en kon niet neutraal zijn. Waerlijk neutraal in dezen oorlog kan slechts een land zijn, zooals de Sovjet-Unie. Het niet-aanvals- en vriendschapsverdrag tusschen Duitschland en de Sovjet-Unie berust op zulk een werkelijke neutraliteit. De Sovjet-Unie zag terecht in het Britsch-Fransche imperialisme den machtigsten vijand van het menschedom. Daarom sloot zij dit verdrag met Duitschland, gegrondvest op vreedzame en vriendschappelijke betrekkingen tusschen het Duitse en het Sovjet-volk."

Verhouding
C.P.N.-Vlam-
groep.

De Vlamgroep ziet in de C.P.N., meer dan in eenige andere groepocring, "de partij van de verworpenen der aarde". Deze groep noemt de C.P.N. een socialistische maspartij, die uit een politieke secte e is gegroeid.

De groote beteekenis van de partij zou zijn, dat zij een aantal actieve socialistische krachten om zich heen

geschaard heeft, die de socialistische eenheid willen.

De Vlamgroep staat geenszins afwijzend tegenover de C.P.N. en haar politiek: immers de groep heeft verscheidene communisten in zich opgenomen. Veleer toont zij haar tegenzin tegenover de beginselverklaring van de Partij van den Arbeid, waarover zij zegt, dat haar beginselverklaring het socialisme niet insluit, maar dit hoogstens niet uitsluit. Ten aanzien van het programma der C.P.N. maakt zij een voorbehoud: Zij ziet daarin te weinig het democratisch beginsel. Niettemin beschouwt zij de C.P.N. en de E.V.C. als de organisaties, welke pleiten voor de niet-bezittenden, terwijl de Partij van den Arbeid (S.D.A.P.) haar vat op de proletarische massa onherroepelijk zal verliezen.

Verwacht kan worden, dat de Vlamgroep met de communisten zal blijven samenwerken, zooals zij dit gedaan heeft en nog doet in de actie voor "Vrij Spanje" en in de Indonesische kwestie.

Kadercursus.

Door de C.P.N. is een boekwerkje uitgegeven, bestemd voor de leerlingen van een kadercursus van de C.P.N. Het is getiteld: "Grondslagen voor de discussie over den politieken toestand en de taken der partij in de overgangsperiode van den oorlog naar den vrede".

Hierin wordt, voor de behandeling van den huidige politieken toestand, een overzicht gegeven van de gebeurtenissen, die, voor het intreden van Nederland in den oorlog, in de wereld en in Nederland plaatsvonden. Daarna volgt een beschrijving van het deelnemen der C.P.N. aan het verzet tegen den bezetter, in welke beschrijving o.m. werd medegedeeld, dat de C.P.N. van den aanvang der bezetting af de eenige politieke partij was, die centraal geleid en illegaal georganiseerd was.

Voorts worden de wijzigingen op economisch en politiek gebied, welke zich tijdens den oorlog in de wereld hebben voltrokken, behandeld. De twee groote veranderingen zouden zijn:

1. de nederlaag van het facisme,
2. het naar voren treden van de Sovjet-Unie als de op één na de machtigste staat in de wereld.

De verdere hoofdstukken zijn gewijd aan :
 Het Verbond der Grooten Drie,
 Nederland na de bevrijding,
 Politiek ter trusts,
 Eenheid van de arbeidersklasse,
 Vereeniging der democratische krachten,
 De Nederlandsche Volksbeweging en de S.D.A.P.,
 De politieke toestand en de taken der partij,
 Versterking der partij.

De noodzakelijkheid wordt bepleit van :

1. Het tot stand brengen van een politiek volkomen eensgezind partijbestuur, dat in staat is krachtig leiding te geven.
2. Ideologische opvoeding en het smeden van de politieke eenheid der geheele partij.
3. Invoering van een strange discipline en bestrijding van elk individualistisch en desorganiseerend optreden, naast ruime toepassing der zelfcritiek.
4. Inspanning van de beste krachten der partij tot de politieke en journalistieke versterking van het dagblad "De Waarheid". Omvorming van het 14-daagsch blad "Scholing en Strijd" tot een agitatorisch weerkblad. Krachtige verspreiding van het maandblad "Politiek en Cultuur". Uitgifte op groote schaal van agitatorische brochures en theoretische geschriften.
5. Opbouw van een goedwerkende organisatie door het tot stand brengen van een juiste samenwerking van nieuwe en oude kaders.

In de partijgebouwen worden de gewone en kaderleden voortdurend geschoold. De spreekbeurten worden vaak door de hoogste partijfunctionarissen vervuld. De scholing is enerzijds gericht op de verbreiding der communistische leerstellingen, anderzijds op bespreking van den politieken toestand van het oogenblik. Aldus worden de leden sterk gemaakt voor het politiek debat. (de "discussie").

Infiltratie. Het wordt voortdurend duidelijker, dat de C.P.N.-leden van boven af geïnstrueerd worden zich te infiltreren in vereenigingen en organisaties, op welk gebied deze zich ook bewegen.

Het is opvallend, dat talrijke leden van de C.P.N. tevens lid zijn van verschillende, soms van 5 of 6 vereenigingen, en daarin veelal bestuursfuncties bekleeden. Dit kan slechts ten doel hebben de communistische gedachte te verbreiden en invloed te hebben op de faits et gestes der goinfiltreerde organisatie. Met hetzelfde doel zijn door de communisten organisaties opgericht en zijn door hen daarin bestuursfuncties aanvaard. Sterke voorbeelden zijn hiervan de Eenheidsvakcentrale en eenige vereenigingen van huisvrouwen.

In dit verband is ook kenmerkend de houding, welke de C.P.N. heeft aangenomen ten aanzien van den militairen dienst, welke houding geheel verschilt van die van voor den oorlog. Er zijn teekenen, welke er op wijzen, dat het vrijwillig dienstnemen wordt aangemoedigd, althans niet wordt tegengewerkt. De infiltratie van communisten in sommige onderdelen der Gezagstroepen is opgevallen. De in militaire uniform gekleede colporteur is in de vergaderzaal een graag geziene figuur.

Ook onder het bewakingspersoneel der interneringskampen worden vaak leden der C.P.N. aangetroffen. Hun invloed op de geïnterneerden mag niet onderschat worden: meermalen werd bericht, dat communistische lectuur in de kampen werd gebracht. Het heeft voorts de aandacht getrokken, dat de houding der communistische bewakers tegenover de geïnterneerden opvallend humaan is.

Marx-
Insti-
tuut.

Aan de Leidschestraat 25 te Amsterdam is gevestigd het Wetenschappelijk Bureau van de Communistische Partij Nederland en de Boekhandel en Uitgeverij "Pegasus". Het Marx-Instituut is een afdeling van laatstgenoemd bedrijf. Het geeft schriftelijke cursussen uit, waarvan no. 3 gewijd is aan de politieke en economische geschiedenis van Indonesie. Door het volgen van dezen cursus krijgt de leerling een overzicht van de verschillende vormen van staatsbeheer, zooals die in Indonesie geweest zijn; uit welke omstandigheden de nationale beweging der Indonesiers is ontstaan; welke politiek Engeland nastreeft; op welke wijze een vruchtbare samenwerking met Indonesie te verwachten is, dit alles gezien van het standpunt van de C.P.N.

De cursus begint met een korte historische inleiding, waarin o.m. de koloniale politiek der Oost-indische Compagnie behandeld wordt. Deze politiek wordt geschetst als een van roof en handel in landen, die op een lager peil van economische en technische

ontwikkeling stonden dan de Europeesche landen. De methodes, welke tegenover de inheemsche bevolking werden toegepast, worden in den cursus meedoogenloos genoemd en de Compagnie wordt gekenschetst als een onderneming, welke in naam van den Nederlandschen Staat voor geen middelen van bedrog en geweld terugdeinsde.

In de handelspolitiek der Compagnie wordt de beginperiode gezien der kapitalistische ontwikkeling en zij wordt een eerste voorbeeld van monopolie van het handelskapitaal genoemd. Het bakroet der Compagnie wordt geweten aan haar stelsel van economische uitputting en achteruitgang van de productie, naast de corruptie der ambtenaren.

De cursus gaat voort de overneming van het beheer der koloniën door den Staat te behandelen, waarbij deze een nog meer geraffineerd monopoliestelsel zou hebben toegepast, nl. het zgn. cultuurstelsel, met gedwongen arbeid en gedwongen levering, dat voortdurend leidde tot opstandige bewegingen. Het cultuurstelsel zou tenslotte te gronde zijn gegaan aan zijn eigen roofpolitiek. Wie over den toestand aan het einde van dit cultuur-stelsel meer wilt weten, wordt in den cursus verwezen naar de schilderingen van Multatuli.

Na gewezen te hebben op de ontwikkeling van de Engelsche koloniën en de wijziging van het koloniale systeem aldaar, en als gevolg daarvan de wijziging in de economische politiek in Indonesië, behandelt de cursus het opkomen van de heerschappij van het groote en monopolistische kapitaal als vervanging van de vrije concurrentie. Hiermede zou omstreeks 1900 de periode van het imperialisme worden ingeluid. Erkend wordt, dat de koloniale landen een zekere mate van economische ontwikkeling doormaakten, maar deze zou niet gericht zijn geweest op de ontwikkeling van de inheemsche economie en de inheemsche bevolking, maar op de winst voor Europeesche bedrijven. Voor de inheemsche bevolking zou het imperialisme een politiek van lage loonen, grond- en waterroof, dom en achterlijk houden van de dorpsbevolking en een zeer beperkt onderwijs, gericht op de vorming van een goedkoop inheemsch ambtenaren-apparaat, hebben beteekend.

De crisis van het jaar 1929 wordt genoemd als een gevolg van het toegepaste systeem.

De cursus behandelt dan de nationale bewegingen der Indonésiers en de internationale positie van Indonesië, om vervolgens over te gaan tot het hoofdstuk: "De nationale beweging ten opzichte van Nederland". Het standpunt der C.P.N. in deze kan bekend worden geacht.

In dit hoofdstuk worden de teleorthomingen der Nederlandsche Regeering ten opzichte van Indonesië nog eens in groote lijnen aangegeven en wordt critiek uitgeoefend op haar politiek in de huidige Indonesische kwestie. Dat de Indonesische beweging geen vertrouwen stelt in de toezeggingen der Regeering wordt o.m. geweten aan een besluit der Regeering om de hulpbronnen van Indonesië zonder voorkennis der Indische Nationale Beweging, in onderpand te geven voor een leening aan "Amerikaansche geldkoningen" en aan het feit, dat in de Nederlandsche Regeering het goor-kapitaal door 7 ministers, die met dit groot-kapitaal in verbinding staan of stonden, wordt vertegenwoordigd. Zes dezer ministers worden aan het slot van den cursus met name als volgt genoemd :

"Mr E.F. van Kleffens (Min. van Buitenlandsche Zaken).

Hij heeft tot 1922 op het Secretariaat van de Koninklijke Shell te Londen gewerkt. Daarna op het Ministerie van Buitenl. Zaken.

J.W. de Booy (Min. Marine en Scheepvaart).

Sinds 1919 verbonden aan de Koninklijke Petroleum Maatschappij, sinds 1936 is hij daar Directeur van.

Ir. S.L. Mansholt (Min. Voedselvoorziening, Landbouw en Visscherij), was werkzaam op een Indische theeplantage, daarna als heereboer in de Wieringermeer.

Ir. Th. S. G. J. M. van Schaik (Min. van Verkeer). Directeur-Generaal van het A.L.U.-Concern.

Mr. J. Meynen (Min. van Oorlog).

Sinds 1928 werkzaam als Directielid van een Amerikaansch Chemisch Concern. Sinds 1941 verbonden met Philips te Eindhoven.

Prof. Dr. J. H. A. Logemann (Min. Overzeesche Gebiedsdeelen) was inspecteur van den Bezuinigingsdienst te Weltevreden, later gouv. vernements-secretaris van de Javasche Bank."

II. ALGEMEEN NEDERLANDSCH JEUGDVERBOND (A.N.J.V.)

Het streven van de leiding der C.P.N. was er tot voor 1935 op gericht om door middel van den Communistischen Jeugd Bond (C.J.B.) de jeugd voor haar idealen te winnen. Echter debepaling, dat men om lid van den C.J.B. te kunnen worden het programma van de C.P.N. moest aanvaarden, beperkte de activiteit van den C.J.B.

De in 1935 door de leiding van de C.P.N. gepropageerde eenheidsfronttactiek maakte het noodzakelijk - wilde de C.J.B. in het kader van deze tactiek zijn taak kunnen vervullen - een reorganisatie van dezen jeugdbond tot stand te brengen.

Overeenkomstig de op het congres van de C.P.N. in December 1935 genomen besluiten werd de C.J.B. een zelfstandige organisatie, van welke leden niet meer de aanvaarding van het C.P.N.-programma werd verlangd, doch die werd opgesteld voor alle jongeren, die zich tot het werk van dezen jeugdbond voelden aangetrokken.

Als gevolg hiervan werd de C.J.B. in 1936 opgeheven en werd de Vereeniging voor Cultuur, Ontwikkeling en Ontspanning (V.C.O.O.) opgericht, welke onder leiding kwam van het bestuur van den voormaligen C.J.B.

Ook door middel van deze organisatie werd het gewenschte doel niet bereikt; samenwerking met de Arbeiders Jeugd Centrale (A.J.C.) en andere jeugdorganisaties kwam niet tot stand.

In 1938 werd de V.C.O.O. ontbonden en in de plaats daarvan werd op 21 October 1938 opgericht de Nederlandsche Jeugd Federatie (N.J.F.). Deze moest haar werkzaamheden in Mei 1940 staken, als gevolg van de maatregelen van den bezetter.

Gebruik makende van den algemeenen drang naar eenheid, zooals die zich na de bevrijding openbaarde, werd het Algemeen Nederlandsch Jeugd Verbond (A.N.J.V.) aan de Nederlandsche Jeugd voorgesteld als de Nederlandsche Jeugdbeweging, die de belangen der jeugd zou behartigen. Samenwerking met de C.P.N. om de verbondenheid daarmede wordt ontkend. Politieke activiteit, voorzover zij niet treedt buiten de sfeer der jeugdbeweging in het algemeen, wordt door het A.N.J.V. niet afgewezen. Het overnemen van den door de C.P.N. gestelden eisch van invoering van het kiesrecht voor 21-jarigen, is daarvan een der symptomen.

Op het door het A.N.J.V. in December 1945 te Amsterdam gehouden congres werd besloten zich aan te sluiten bij de Ne-

Nederlandsche Jeugd Gemeenschap, echter onder voorbehoud, dat in de stichtingsacte van laatstgenoemde organisatie de woorden "trouw aan vaderland en vorstenhuis" zouden worden geschrapt en de kleur van het symbool der gemeenschap - een oranje cirkel - zou worden gewijzigd in rood, wit, blauw. Een onderafdeeling van het A.N.J.V. is de Jeugd Volks Universiteit (J.V.U.) waarvan het Amsterdamsche communistische gemeenteraadslid, de arts Benjamin Sally Polak, leider is.

Internationaal stelt het A.N.J.V. zich geheel achter de World Federation of Democratic Youth, welke tijdens de wereldjeugdconferentie, gehouden te Londen van 29 October tot 10 November 1945, werd gesticht. De op deze conferentie verschenen delegaties waren van zeer eenzijdige samenstelling, zoodat vrijwel uitsluitend politieke uiterst-linksche denkbeelden werden geuit en men den indruk kreeg, dat er van een vertegenwoordiging van de democratische jeugd geen sprake was. Een der leden van de Nederlandsche delegatie gaf als volgt zijn indrukken weer :

"Voor wien het congres meemaakte en vooral voor een goed observer is de zaak duidelijk. Hij heeft niet alleen namen en organisaties der afgevaardigden gelezen, het en-bloc stemmen, juichen, protesteeren gezien, het ageeren en het indienen van moties gehoord, en ten slotte de keuze van een Franschen communist tot president van de nieuwe wereldfederatie meegemaakt, maar ..... hij heeft ook het grandiooze propaganda-materiaal bestudeerd, dat de Sovjet-Unie naar voren heeft gebracht".

De vertegenwoordiger van het A.N.J.V. op deze wereldconferentie was Jolle Jansma, wonende te Naarden, lid van het Hoofdbestuur, belast met algemeene zaken.

Het Hoofdbestuur bestaat uit 35 personen. De dagelijksche leiding berust bij :

A.D. Schoonenberg (zich noemende Fred Schoonenberg, redacteur Binnenland van "De Waarheid", wonende te Amsterdam, voorzitter).

Mei. A. B. Zeehandelaar, kantoorbediende, wonende te Amsterdam, secretaresse.

Mei. F. Waldman, wonende te Amsterdam, penningmeesteresse.

J. Jansma, wonende te Naarden, belast met algemeene zaken.

F. Driessen, wonende te Amsterdam, hoofdredacteur van het door het A.N.J.V. uitgegeven "Maandblad 1".

III. REVOLUTIONNAIR COMMUNISTISCHE PARTIJ (TROTSKYSTEN).

Het bestuur van de R.C.P. (Nederlandsche Sectie van de 4e Internationale) ziet blijkbaar met bezorgdheid de geringe toename van het ledenaantal der partij. Het heeft in "De Tribune" het orgaan der partij, voorheen genaamd "De Roode October" een beroep gedaan op de leden der vroegere Onafhankelijke Socialistische partij, om zich aan te sluiten bij de R.C.P. Laatstgenoemde partij heeft reeds vele leden, welke uit de O.S.P. voortgekomen zijn.

De O.S.P. ging voor den oorlog een fusie aan met de Revolutionnaire Socialistische Partij (R.S.P.) en de daaruit ontstane nieuwe partij noemde zich de Revolutionnaire Socialistische Arbeiderspartij (R.S.A.P.), welke tijdens de bezetting ontbonden werd.

Naar de meening van de R.C.P. heeft de O.S.P. vroeger gefaald wegens haar niet proletarische leiding, die bijna in haar geheel den weg naar de bourgeoisie zou zijn gegaan. De R.C.P. erkent, dat intellectueelen in een revolutionnaire partij noodig zijn, doch verlangt van hen, dat zij zich ondergeschikt maken aan het programma der revolutie, aan de partijdiscipline, aan de zaak der arbeidersklasse.

In Frankrijk heeft de partij der 4e Internationale blijkens dagbladberichten tegenwerking ondervonden tijdens een op 6 Maart 1946 te Parijs gehouden conferentie. Aldaar werden door de Politie, naar de R.C.P. meent op instigatie van de Fransche Communistische Partij, 32 leden der partij aangehouden, onder wie de Nederlander H.J.Combrink. Deze zou echter den volgenden dag weder in vrijheid zijn gesteld.

De verhouding tusschen de R.C.P. en de C.P.N. is verre van goed. Door de R.C.P. is o.m. felle critiek uitgeoefend op hetgeen tijdens het congres der C.P.N. tot uiting is gekomen. In R.C.P.-kringen wordt met betrekking tot de C.P.N. gesproken van verwording en klasseverraad.

Aan de C.P.N. wordt verweten, dat zij door haar leiders tot een "vaderlandsche partij" wordt gemaakt en dat verraad gepleegd wordt aan het Indonesische volk. Met dit "verraad" wordt blijkbaar bedoeld het loslaten door de C.P.N. van de leuze: "Indië los van Holland, nu!" De R.C.P. heeft zich ook schriftelijk tot het partijbestuur der C.P.N. gewend, om te protesteeren tegen haar houding in de Indonesische kwestie. Zij keurt in den brief, welke gepubliceerd werd in "De Roode October" van 19 Januari 1946, het streven der C.P.N. naar een vrijwillig

samengaan van Nederland en Indonesië "binnen het raam van het kapitalisme" af en geeft als haar meening, dat een dergelijk streven tegemoet komt aan de belangen der Nederlandsche imperialisten.

De R.C.P. staat op het standpunt der volledige onafhankelijkheid van Indonesië. In bovengenoemden brief stelde zij aan het partijbestuur der C.P.N. voor om, ondanks de afwijkende standpunten, een gemeenschappelijke actie te voeren voor het belemmeren van de plannen van koloniale onderdrukkers. Een soortgelijk verzoek richtte zij tot de S.D.A.P., de E.V.C. en het N.V.V. Eenig resultaat hebben de voorstellen tot op heden niet gehad en is, naar alle waarschijnlijkheid, niet te verwachten.

De R.C.P. was zich hiervan vermoedelijk wel bewust en heeft geen enkele poging gedaan om een sfeer te scheppen, welke voor onderhandelingen met de C.P.N. gunstig was. Zij is voortdurend voortgegaan met haar felle aanvallen tegen de C.P.N. en in het bijzonder tegen Paul de Groot, den partijsecretaris, naar aanleiding van zijn referaat op het congres der partij, waarin hij de Trotskysten kenschetste als personen, die hun vergif als het zuivere Marxisme of Lenisme aandienen, maar slechts de doeleinden der reactie dienen.

Een ander artikel van "De Rode October" zegt, dat het congres van de C.P.N. had te beslissen welken weg de C.P.N. in het vervolg zou gaan : den weg van het reformisme of dien van het communisme. De schrijver komt tot de conclusie, dat de C.P.N. evenals de communistische partijen in België, Frankrijk en Engeland, den weg van het reformisme heeft gekozen. Zij hebben nl. den "onverzoenlijken klassestrijd" losgelaten en hebben zich verklaard voor de "onvoorwaardelijke deelneming aan den wederopbouw", waardoor zij handlangsters zouden zijn geworden van de bourgeoisie.

Ook de Communistenbond Spartacus heeft aanvallen te verduren van de R.C.P. met betrekking tot de houding der Spartacisten in de kwestie Indonesië. Ook Spartacus nl. heeft de leuze : "Indië los van Holland, nu!" losgelaten, om de bekende reden, dat gevreesd werd voor Engelsche of Amerikaansche overheersching in die gebieden.

De R.C.P. noemt dit verraad aan de revolutionaire practijk en zegt, dat Lenin voor groepen als den Spartacus-bond slechts één naam zou hebben gehad : revolutionairen van de phrasc.

De partij heeft er van afgezien bij de a.s. verkiezingen eigen

candidaten te stellen. Haar activiteit zal gericht zijn op het tot stand komen van een verkiezings-actieblok van C.P.N., E.V.C. en N.V.V. Zij beschouwt, ondanks haar vijandschap tegenover de C.P.N., toch deze partij en de beide hiervoor genoemde vakverenigingen, benevens de eigen partij, als de voornaamste vertegenwoordigsters van de verschillende stromingen in de Nederlandsche arbeidersbeweging, onder voorbehoud echter, dat de R.C.P. de werkelijke belangen van het proletariaat vertegenwoordigt, doch haar plaats in de Nederlandsche arbeidersbeweging nog moet veroveren. Zij verwacht, dat veel revolutionaire arbeiders, wier sympathie aan den kant van de R.C.P. is, in den komenden verkiezingsstrijd hun steun aan de C.P.N. zullen geven. Anderzijds ziet zij de mogelijkheid, dat talrijke niet-communistische arbeiders hun steun aan de Partij van den Arbeid zullen geven en daarmee aan de bourgeoisie. Slechts een verkiezingsblok van de C.P.N., E.V.C. en N.V.V. zal, naar de meening van het partijbestuur, een tegenwicht kunnen vormen.

Behalve de Nederlandsche Sectie, bestaan van de IVe Internationale in Europa een Fransche, Engelsche, Belgische Italiaansche, Duitsche, Grieksche, Spaansche, Iersche en Zwitserse Sectie.

IV. RUDOLF ROCKER-STICHTING (R.R.S.)

Op initiatief van leden van het voormalige Nederlandsch Syn-
gogelisch Vakverbond (N.S.V.) werd medio 1945 de Rudolf Roc-
ker Stichting opgericht. Heroprichting van het N.S.V., dat in
1940 na de bezetting door het bestuur direct werd ontbonden,
achtte men thans niet wenschelijk. Men deelde het standpunt van
de E.V.C., dat een vakbeweging los van een politieke partij
moest staan.

Zoolang de E.V.C. de eenheid der werkers van onder op zal
weten te handhaven, staat de R.R.S. sympathiek tegenover de
E.V.C.

Het doel van de R.R.S. is het verdedigen, bevorderen en ver-
breiden van de vrijheidslievende denkbeelden in den geest van
Bakoenin, Kropotkin en Domela Nieuwenhuis. Wezenlijke maatschap-
pelijke vernieuwing zal volgens de aanhangers slechts plaats
kunnen vinden, indien de Staat wordt vernietigd en in zijn
plaats de door het volk zelf gevormde organisaties worden ge-
steld.

De R.R.S. zal opkomen voor de politieke en economische vrij-
heden en is bereid daartoe samen te werken, waar dit noodig en
nuttig lijkt, met andere organisaties en bewegingen. De Stich-
ting verafschuwt het militarisme, niet slechts omdat, volgens
haar, militarisme oorlog beteekent, maar vooral omdat het ver-
nietiging van de persoonlijkheid zou beteekenen.

De Secretaris der Stichting, L.J.Bot, Laan van Meadervoort
38 te 's-Gravenhage, was voor Mei 1940 bestuurslid van het
N.S.V. en nam actief deel aan de anti-militaristische actie
als bestuurslid van het Landelijk Comité van de Internationale
Anti-Militaristische Vereeniging (I.A.M.V.) en het Internatio-
naal Anti-Militaristisch Bureau (I.A.M.B.)

Het orgaan der stichting draagt den naam "Socialisme van on-
der op". Het verschijnt tweemaal per maand.

De redacteuren zijn genaamd A.A.de Jong en M.Paulissen (pseu-
doniem Jacques Rees) beiden te Amsterdam wonende.

Aan de Stichting is de naam van Rudolf Rocker verbonden, aan-
gezien deze een veteraan is van de Duitse anarcho-syndicalis-
tische vakbeweging, van wiens hand eenige boeken zijn verschenen,
o.a. het door het N.S.V. in 1939 uitgegeven "Nationalisme en
Cultuur".

De Stichting heeft de navolgende plannen : oprichting van

een uitgeverij van boeken en brochures, uitgifte van een wetenschappelijk socialistisch tijdschrift, stichting van een centrum voor scholing en ontspanning, van volkshoogescholen op socialistischen grondslag, het organiseeren van vakantie-kampen enz.

Medewerkers aan "Socialisme van onder op" zijn o.m. Dr G.J.Geers, die de rubriek Kunst zal verzorgen, N.J.C.Schermerhorn, die zich vermoedelijk in hoofdzaak zal bewegen op het terrein van het Anti-Militairisme, en Ir W.Verwey.

V. ALGEMEENE NEDERLANDSCHE VREDESACTIE (A.N.V.A.).

Het voor den oorlog bestaande Landelijk Comité van de Internationale Anti-Militairistische Vereeniging (I.A.M.V.), dat in 1904 op initiatief van Domela Nieuwenhuis, werd gesticht, is nooit een echte internationale beweging geweest, maar hoofdzakelijk een Nederlandsche vrij-socialistische beweging gebleven, een proletarische organisatie, die Staat en Militairisme bestreed. Dit Comité besloot in December 1945 onder de oud-leden der vereeniging een enquête te houden, teneinde een inzicht te verkrijgen in de wenschen ten aanzien van een hernieuwde activiteit of een liquidatie.

De ingekomen antwoorden gaven aanleiding tot het houden van een congres, dat op 3 Maart 1946 te Amsterdam is gehouden. Na een uitvoerige discussie, waarin o.m. werd betoogd, dat de I.A.M.V. in doel en streven had gefaald, werd besloten om over te gaan tot liquidatie van de I.A.M.V. en van het I.A.M.B. (Intern. Anti-Militairistisch Bureau) en oprichting van een nieuwe organisatie onder den naam Algemeene Nederlandsche Vredes Actie (A.N.V.A.). Aan een commissie werd opdracht gegeven een programma van actie samen te stellen, waarbij rekening moest worden gehouden met de omstandigheid, dat niet slechts personen, doch ook groepen van personen, staande op het anti-militairistisch standpunt, zich bij de nieuwe organisatie konden aansluiten. Er zou contact worden gezocht met andere, op vrij-socialistischen grondslag staande, organisaties en daarbij werd o.a. gedacht aan de Vrije Socialisten, de Vlaminggroep, Spartacus en de Rudolf Rocker-Stichting.

Tijdens het congres is ook het onlangs opgerichte Comité tot Voorlichting van Gewetensbezwaarden inzake den Krijgsdienst ter sprake gekomen. Er werd een uiteenzetting gegeven van de door dit comité reeds gevoerde actie en het tot nu toe bereikte resultaat werd verheugend genoemd.

VI. COMITÉ TOE VOORLICHTING VAN GEWETENSBEZWAARDEN INZAKE DEN KRIJGSDIENST.

Bovenvermeld comité begon zijn actie in Februari van dit jaar, o.m. door het zenden van een brochure en een circulaire aan de dienstplichtigen van de lichte 1946. De dynamische kracht schijnt uit te gaan van Ds H.J. Mispelblom Beyer te Hillegersberg.

Het is een onloochenbaar feit, dat bij vele dienstplichtigen tegenzin bestaat tegen uitzending naar Nederlandsch-Indië. Langzamerhand zijn verscheidene jongemannen ingeschakeld in het arbeidsproces en bij verscheidenen van hen is weinig enthousiasme te verwachten voor een langdurige afwezigheid van het vaderland. Bovendien heeft de links-extremistische pers velen beïnvloed door haar artikelen, waarin zij haar standpunt ten aanzien van de Indonesische kwestie uiteenzette en propageerde. Vooral hen, die bezwaren hebben tegen militairen dienst in Indië, kan het Comité er gemakkelijk toe brengen gebruik te maken van de inlichtingen, die door het Comité gratis verstrekt worden, over de mogelijkheid tot verkrijging van een vrijstelling van uitzending. Meer bedenkelijk is, dat door een dergelijke actie tegenzin in den militairen dienst wordt aangewakkerd en dat ook zij, die in werkelijkheid geen gewetensbezwaren tegen den krijgsdienst hebben, toch zullen trachten van de inlichtingen gebruik te maken om een vrijstelling te verkrijgen. Bij negatief resultaat zullen de teleurgestelden na hun opneming in het Leger daarin zeer zeker den goeden geest niet bevorderen.

In de aan de dienstplichtigen toegezonden brochure wordt de aandacht gevestigd op het in de Grondwet vastgelegd recht van den dienstweigeraar en op de Dienstweigeringswet van 1923. Aanbevolen wordt zich te wenden tot één der in de brochure genoemde personen, om te overleggen welke weg het beste kan worden gekozen om aan de militaire verplichtingen te ontkomen.

Voorts verzamelt het Comité handteekeningen van personen, die bezwaren hebben tegen uitzending van troepen naar Indië, met het doel om de verzamelde lijsten aan te bieden aan den Minister-President.

Boven iedere lijst is vermeld :

"Wij protesteerden tegen de uitzending van troepen naar Indonesië, omdat wij er van overtuigd zijn, dat :

"de Indonesiërs een zelfde recht op vrijheid hebben als wij en

"dat derhalve met hen onderhandeld en niet gevochten moet worden;

"een expeditie naar de troepen onze jonge mannen, die tijdens de vreemde overheersing reeds zooveel geleden hebben, opnieuw aan de ernstigste moreele en lichamelijke gevaren blootstelt; hun werkkraft voor herstel en vernieuwing van ons zwaar gehavend land onmisbaar is en zij het recht hebben ongedwongen en ongestoord aan den wederopbouw mede te werken".

Het doel van het Comité is blijkbaar in de eerste plaats inlichtingen te verstrekken en hulp te verleen aan hen, die op grond van religieuze of ideële motieven bezwaar hebben tegen den krijgsdienst in het algemeen en in de tweede plaats aan hen, die bezwaar maken tegen uitzending als militair naar Indonesië.

In verscheidene plaatsen in het land zijn reeds openbare bijeenkomsten gehouden, waar een uiteenzetting werd gegeven van het doel van het Comité en de mogelijkheden, welke voor de dienstplichtigen bestaan om vrijstelling van militairen dienst te verkrijgen of vrijstelling van uitzending naar Indië, werden toegelicht. Als woordvoerders zijn opgetreden Tom Rot van de Vlamgroep, Mr J.H. van Wijk uit Bennebroek, rechtskundig adviseur van het Comité, Ds Knipscheer, en Mr S.K. de Waard.

Door het Comité werden de dienstplichtigen verdeeld in twee categorieën. Tot de eerste categorie worden gerekend zij, die geen bezwaren hebben tegen den krijgsdienst. Deze categorie wordt weder verdeeld in twee groepen, nl. een groep van dienstplichtigen, die aan alle oproepingen om in militairen dienst te gaan, gehoor geeft, en een groep, die wel bereid is den militairen dienstplicht in Europa te vervullen, doch niet in Indonesië.

Tot de 2e categorie worden gerekend degenen, die zich stellen op het standpunt van principieele dienstweigering, waarbij hun bezwaren gebaseerd zijn op den Bijbel, op ethische of politieke gronden.

Het adres, waar dienstplichtigen inlichtingen kunnen verkrijgen, luidt : J. François, Timerstraat 7 te 's-Gravenhage.

VII. NEDERLANDSCHE BOND VAN MILITAIREN.

De Nederlandsche Bond van Militairen werd op 15 Juli 1945 te Amsterdam opgericht op initiatief van eenige N.B.S.ers en soldaten, die buiten Nederland in geallieerd verband hadden gestreden. In het begin van dit jaar heeft het Hoofdbestuur een beginselprogramma en een programma van actie samengesteld, waaruit o.m. blijkt, dat lidmaatschap is opengesteld voor alle Nederlandsche militairen van land-, zee en luchtmacht, ongeacht welken rang zij bekleeden zoowel beroeps- als dienstplichtig personeel.

Het streven van den N.B.M. is naar een democratisch volksleger, waarvan de taak zal zijn het verdedigen van het land tegen agressie en de verdediging van den internationalen vrede. Het lidmaatschap van den Bond mag geen belemmering zijn voor het persoonlijke politieke inzicht van de leden, waarbij een uitzondering gemaakt wordt voor facisten, die van het lidmaatschap zijn uitgesloten. De bond zelf stelt zich volgens zijn beginselprogramma op een politiek neutraal standpunt, maar verklaart zich een uitgesproken tegenstander van extremisme en acht illegaal optreden ontoelaatbaar en in strijd met de belangen van het Nederlandsche volk in het algemeen en van de militairen in het bijzonder.

Het programma van actie van den Bond vermeldt o.m. de volgende verlangens:

1. Het vormen van een democratisch volksleger.
2. Het toelaten tot de kaderopleiding van allen, die daar op grond van aanleg en karakter geschikt voor zijn. Geen voorrang voor hen, die door schoolopleiding of financiële onafhankelijkheid een voorsprong hebben op minder gesitueerden.
3. Vrijheid van organisatie voor den militair. Het wijzigen van het reglement betreffende de krijgstuicht in dien zin.
4. Het aanpassen van de bezoldigingen aan de huidige sterk gestegen kosten van het levensonderhoud.

Voorts verlangens betreffende staatspensioen, onderzoek naar de houding van het oude kader, terugneming van dinnstplichtigen in hun betrekking, wanneer zij met groot verlof worden gezonden, enz.

Het Hoofdbestuur van den Bond heeft op 9 November 1945 tot den Minister-President en den Minister van Oorlog en dien van

dien van Marine het verzoek gericht om toegelaten te worden als belangenvereniging voor de militairen van land-, zee- en luchtmacht. Op dit verzoek is dd. 12 December 1945 door den Minister van Oorlog afwijzend beschikt, aangezien onder een militaire belangenvereniging slechts kan worden verstaan een vereniging van beroepsmilitairen. Een zoodanige vereniging mag zich slechts ten doel stellen het bevorderen of behartigen van de met de militaire positie verband houdende belangen van haar leden.

In de "Bondspost", het orgaan van den N.B.M. wordt de Ministeriele resolutie van 18 April 1933, III Afd. A en II afd. B No. 60 (L.O. 1933 Nr 138), welke nadien herzien is, becritiseerd. In het betreffende artikel wordt gezegd, dat de ministeriele kennisgeving een geest van conservatisme ademt, die in dezen tijd volledig misplaatst is en waarmede de organisatie geen genoegen kan nemen.

Het Hoofdbestuur zal zich schriftelijk wenden tot de fractievoorzitters van de partijen in de Tweede Kamer, met het verzoek stappen te ondernemen, die leiden tot vernadering van het reglement, "houdende beginselen nopens de werkzaamheden van militaire belangenverenigingen".

Door den N.B.M. zijn eenige bijeenkomsten georganiseerd, welke ten doel hadden propaganda voor het lidmaatschap van den Bond te maken. Te Amsterdam werd op 18 Februari 1946 aan een zoodainge bijeenkomst het karakter van een "bonten avond" gegeven door het doen optreden van artiesten.

Een bijeenkomst te Tonge, welke in het bijzonder georganiseerd was in verband met klachten van aldaar gelegerde militairen, vond geen doorgang, aangezien de houder van het café, waar de vergadering zou worden gehouden, van den Burgemeester geen vergunning voor de vergadering had verkregen. De Bondspost wijdde ook hieraan een artikel van G. van Genderen, voorzitter van den Bond, wonende te Amsterdam, dat weinig bevorderlijk is voor den goeden geest in het Leger.

Het 14-daagsch tijdschrift van den Bond, dat den naam "Geeft Acht" zal dragen, is nog niet verschenen.

Het dagblad "De Waarheid" heeft het in een artikel voor den N.B.M. opgenomen en de tegenwerking, welke hij heeft ondervonden, afgekeurd. Het blad ziet hierin een welbewust streven het leger "opnieuw tot een hersenloos werktuig te maken in handen van een reactionnaire klik".

Bij het afsluiten van dit overzicht werd in de pers bekend gemaakt, dat de Minister van Oorlog voor alle militairen het lidmaatschap van den Bond heeft verboden.

VIII. UTRECHTSCHER SOCIALISTISCHE STUDENTENVEREENIGING (U.S.S.)

Een aantal studenten te Utrecht heeft eind Januari 1946 het initiatief genomen tot de oprichting van een Socialistische Studentenvereniging. De initiatiefnemers begonnen met in een "Mededeelingenblad" een beginselverklaring bekend te maken, welke als volgt luidde :

"De Utrechtsche Socialistische Studentenvereniging (U.S.S.) in de overtuiging, dat de ontwikkeling van de menschelijke cultuur slechts ten volle mogelijk zal zijn in een socialistische maatschappij, stelt zich ten doel het besef van geestelijke, maatschappelijke en staatkundige verantwoordelijkheid onder de studenten te bevorderen en het besef van de noodzakelijkheid van de vervanging van de kapitalistische door de socialistische maatschappijvorm, aan te kweken.

Zij staat een volledige doorvoering van het democratisch beginsel zoowel op politiek als op sociaal gebied voor. Daar dit slechts mogelijk is, wanneer dit beginsel door de deelnemers aan het maatschappelijk en geestelijk leven algemeen aanvaard wordt en daar van studenten verwacht mag worden, dat zij later een leidende functie zullen vervullen, wil zij de discussie onder haar leden en andere studenten over de problemen, die met socialisme en democratie verband houden, te bevorderen".

In de toelichting op deze beginselverklaring deden de initiatiefnemers mede, dat naar hunne meening het onderwijs, zooals dat aan de Nederlandsche universiteiten wordt gegeven, onvoldoende aandacht schenkt aan de bevordering van het besef van geestelijke, maatschappelijke en staatkundige verantwoordelijkheid onder de studenten. De U.S.S. meende in deze leemte niet alleen te moeten voorzien, maar tevens achtte zij het haar plicht in deze materie ook de richting aan te geven, waarin haars inziens de eenig mogelijke oplossing ware te zoeken voor de groote problemen, waarvoor de cultuur zich in dit tijdvak ziet geplaatst. De initiatiefnemers zijn niet tevreden met hetgeen reeds aan democratische waarden is verworven; zij zien hierin slechts een eersten stap op een langen weg. De politieke democratie, welke, zooals zij verder toelichten, formeel in vele landen van Europa is verworven, is, naar hun meening, niet volledig zonder invoering van de Sociale democratie, d.w.z. het Socialisme. Socialisme en democratie achten zij onverbreekelijk verbonden.

De U.S.S. wenscht los te staan van elke politieke partij, maar wil allen, die het doel nastreven, waarvoor zij zich inzet, vereenigen.

tevoren hadden plannen bestaan tot oprichting van 2 afzonderlijke socialistische studentenverenigingen, waarvan er een bestond uit lezers van "De Vrije Katheder" (zie overzicht No 1). De beginselverklaring van de U.S.S. kon echter beide groepen tot elkaar brengen.

Uit de bespreking, welke tijdens de oprichtingsvergadering plaats had, bleek, dat de zich aansluitende studenten tot uiteenlopende linksche groepen behoorden en verre van eensgezind waren. Zoo bevonden zich onder de toekomstige leden communisten, personalistische socialisten (N.V.B.) en sympathiseerenden met "De Vlam". De vlag der vereniging zal bestaan uit een rood veld, waarin een witte uil. Over de aanvaarding van de "Internationale" als strijdlied bestond verschil van meening.

De werkzaamheden der vereniging zullen bestaan uit

- a. Het organiseren van lezingen.
- b. Het organiseren van disputen.
- c. Contact opnemen met andere socialistische verenigingen.
- d. Contact opnemen met de Utrechtsche Studentenwereld.
- e. Het optreden in politieke acties.
- f. Medewerking aan het oprichten van een Volkshoogeschool en opleiding van arbeiders.

Een aantal lezingen werd in het vooruitzicht gesteld, te houden o.m. door Prof. Dr L.J.W.C. Rosenfeld, Prof. Dr J.P.B. de Josselin de Jong, Prof. Dr M.G.J. Minnaert, Prof. Dr P.C.A. Geyl, Mr Dr Ir W. van Konijnenburg, Mevr. Alma-Heynen en L. de Jong.

De meesten dezer sprekers zijn lid van het Comité voor Actieve Democratie, Mevr. Alma-Heynen is de bekende voerwachster voor "Vrij Spanje", terwijl L. de Jong de verzorger is van het politieke weekoverzicht van de V.A.R.A., en vooreen als zoodanig optrad voor Radio-Oranje.

In het bestuur der vereniging werden eenige socialistengekozen en als ab-actis Sonja Maria Voorhoeve, een communiste, lid van de C.P.N. en van het Cultureele Bureau dier partij, tevens lid van de "Landelijke Organisatie van Ex-politieke gevangenen".

Voorzever is gebleken is het ledenaantal der vereniging beperkt gebleven.

IX. NEDERLANDSCH-VLAAMSCHE VEREENIGING
"NOORD-ZUID".

Te Amsterdam is gevestigd de Nederlandsch-Vlaamsche Vereeniging "Noord-Zuid", wier doel is, binnen de perken voor de internationale rechtsverhoudingen aangewezen, al datgene met wettige middelen te doen, wat strekken kan tot het nader aanhalen der banden met onze stamgenooten in Belgie, dus de Vlamingen, o.a. door het cultureele verkeer te bevorderen en de economische betrekkingen tusschen Nederland en Belgie aan te moedigen.

De schijnbare tegenstelling, welke deze doelstelling inhoudt, nl. eensdeels bevordering van het cultureele verkeer met Vlaanderen, anderdeels bevordering der economische betrekkingen met Belgie, wordt als volgt verklaard:

De vereeniging is ontstaan uit een fusie van 2 groepen. De eene groep streefde vooral naar samenwerking tusschen Nederland en Belgie en wilde een economische militaire en politieke Unie tusschen Nederland, Belgie en Luxemburg. Zij zag in de toekomst:

- a. Eén buitenlandsche politieke gedragslijn voor Nederland, Belgie en Luxemburg door het scheppen van een orgaan, dat de buitenlandsche politiek der drie deelnemende landen zou coördineeren.
- b. Een militaire samenwerking, te verwezenlijken door het sluiten van een defensief verbond.
- c. Cultureele samenwerking.

De andere groep legde den nadruk op de stamverwantschap en verlangde cultureele samenwerking met Vlaanderen.

De vereeniging "Noord-Zuid" tracht haar doel te verwezenlijken door:

1. Volksvoorlichting, o.m. door de radio.
2. Deelneming aan philologische en andere congressen.
3. Het uitzenden van sprekers en het organiseeren van tentoonstellingen.
4. Het vormen van studieclubs van studenten en afgestudeerden, het houden van excursies en het vormen van bibliotheken.

De actie zal gevoerd worden langs de Zuid-Nederlandsche provincien, daar deze als middelgebied dicht bij de Vlamingen staan dan de Noord-Nederlandsche. De Zuidelijke afdelingen zullen in federatief verband staan met het Hoofdbestuur te Amsterdam.

Uti het vorenstaande mag blijken, dat deze vereeniging, waarvan onlangs een afdeling werd opgericht te Tilburg,

haar actie langs volkomen wettige wegen wenscht te voeren. Niettemin verdient zij eenige aandacht, omdat te verwachten is, dat de belangstelling voor de Groot-Nederlandsche gedachte, zooals die in de doelstelling der vereeniging is omschreven, vooral zal blijken te bestaan in de Zuidelijke provincien, in de eerste plaats in Noord-Brabant, zooals bekend uit de berichten over de Brabantsche Beweging, de bevolking blijkt geeft van ontevredenheid over vermeende achterstelling bij andere Nederlandsche provincien.

De Brabantsche Beweging blijft er naar streven een sterke gemeenschap in het leven te roepen onder het Brabantsche volk, maar ook tusschen Noord-Brabant en de overige Nederlandsche provincien. Daarnaast heeft de Beweging het vaste voornemen een einde te maken aan de door haar vermeende achterstelling en uitbuiting van het Zuiden. Aan de leden is door de leiding der beweging de taak opgelegd om in de eerste plaats te toonen, dat zij in staat zijn hun rechtmatige plaats in de Nederlandsche gemeenschap in te nemen. De leiding is van meening, dat zoo in Brabant een intellectueele achterstand moge hebben bestaan ten opzichte van het westen des lands, deze in een zeer snel tempo is ingehaald: het onderwijs zou een geweldige vlucht genomen hebben; ook het industrieele leven zou van groote waarde geworden zijn.

Een der sprekers op een vergadering der vereeniging te Tilburg op 9 Maart 1946 liet zich als volgt uit: "Ik verzeker U, dat als men ons aantast in onze zedelijke en godsdienstige opvattingen, onze beweging een felle beweging zal worden, juist omdat Brabant een Katholiek land is".

"De Brabantsche Beweging moet, als het noodig is, tot verzet komen, maar ook zorgen, dat zij zelf de orde niet verstoort".

X. VEREENIGING VAN DUITSCHE EN STATENLOOZE ANTI-FACISTEN
IN NEDERLAND (V.D.S.A.).

Deze vereeniging is op 30 Mei 1944 opgericht als illegale groep onder den naam van "Interessen-Gemeinschaft Anti-facistischer Deutschen in den Niederlanden". In Mei 1945 heeft het bestuur op advies van Mr. G.H. Slotemaker de Bruine, lid van het partijbestuur der S.D.A.P., Jhr. W.G.B. Sanberg, directeur van het Stedelijk Museum te Amsterdam, en Mej. Mr. M.A. Tellegen, directrice van het Kabinet van H.M. de Koningin, een einde gemaakt aan het illegaal bestaan der Interessen-Gemeinschaft en zich legaal geconstitueerd onder den naam "Vereeniging van Duitse en Statenlooze Anti-Facisten in Nederland".

De vereeniging staat in verbinding met de Joodsche Coördinatie-commissie (J.C.C.) te Amsterdam en met den Hulpdienst voor slachtoffers van Geloofsverzorging van het Nederlandsch Episcopaat (H.S.G.) te Utrecht, welke Hulpdienst zich bereid heeft verklaard de Katholieke leden van de V.D.S.A. in haar verzorging op te nemen.

Het ledental van de V.D.S.A. bedraagt plm. 400, van wie ruim 200 de Duitse nationaliteit bezitten; de overigen waren voorheen van Duitse nationaliteit. ~~Alles~~ diegenen worden als leden toegelaten, die, hetzij als gevolg van persoonlijke samenwerking met de illegaliteit, hetzij na een nauwkeurige onderzoek, als daadwerkelijke bestrijders van het nationaal-socialisme zijn aan te merken. Het propageeren van een bepaalde politieke richting door de leden wordt door het bestuur niet toegelaten. Ongeacht hun politieke zienswijze kunnen alleen Duitse en statenlooze anti-facisten, welke voorheen de Duitse nationaliteit bezaten, lid der vereeniging worden.

Voordat de V.D.S.A. als legale vereeniging optrad, was daar in een communistische kern aanwezig; zij, die deze kern vormden, zijn thans echter naar Duitschland vertrokken.

Tijdens den oorlog gaf de Interessen-Gemeinschaft een blad uit onder den naam "Mitteilungsblatt". Thans wordt door de V.D.S.A. een blad verspreid onder den naam "Mededeelingen".

De bestuursleden, die allen te Amsterdam woonachtig zijn, kunnen politiek gerekend worden tot de sociaal-democraten, een van hen is vrijzinnig-democraat. Een der gewone leden, genaamd C.W.B. Wallbach, wonende te Amsterdam, is tevens bestuurslid van de Commissie voor Rechtswezenschappen en Justitie van het Wetenschappelijk Bureau van de C.P.H. en rechtskundig adviseur van de E.V.C.

De V.D.S.A. stelt zich ten doel behartiging van de belangen harer leden, van wie een deel voor de wet onderdanen van een vijandelijke staat zijn, maar in feite tot de medewerkers van den Verbonden Volken behooren. Zij streeft er naar te manifesteren, dat er ook Duitse anti-facisten zijn.

XI. VERBOND VAN STATENLOOZE SLACHTOFFERS VAN HET FAGISME.

Dit verbond is op 11 Juni 1945 op initiatief van Dr. Bernhard Karlsberg, rechtskundig adviseur, wonende te Amsterdam, opgericht. Het plan tot de oprichting was reeds in den bezettingstijd ontworpen. Het aantal leden bedraagt thans ongeveer 350.

Voorzitter van het verbond is de bovengenoemde Dr. B. Karlsberg; secretaris A.A.F. Tenner te Amsterdam en lid van het bestuur Dr. Richard Strauss te Amstelveen.

Het doel van het Verbond is o.m. : in Nederland verblijf houdende statenlooze personen, die hun nationaliteit tengevolge van maatregelen van autoritaire staten verloren hebben, te vereenigen en hun gemeenschappelijke belangen te behartigen;

Het bevorderen van een regeling, die voor statenloozen het verkrijgen van het staatsburgerschap van hun land van verblijf op ruime schaal openstelt.

Het Verbond heeft geen politieke doelstelling en laat geen politieke activiteit binnen het kader van zijn werkzaamheden toe.

Lid kunnen worden :

zij, die statenloos zijn;

zij, die hun vroegere nationaliteit tengevolge van maatregelen van een autoritaire regeering hebben verloren. Wie voor of gedurende den oorlog op eenige wijze met Duitse en/of in dienst van Duitschers staande instanties heeft gecollaboreerd of wie een leidende functie heeft bekleed in een organisatie, die met de Duitschers of hun bondgenooten heeft samengewerkt, kan geen lid worden van het Verbond.

XIII. DE POLEN IN NEDERLAND.

A. Bond van R.K. Poolische Vereenigingen in Nederland.

B. Ondergrondse Poolische Strijdorganisatie in Nederland.

De hier te lande - voornamelijk in de Mijnstreek - ten getale van plm. 5.000 vertoevende Polen hebben zich vereenigd in twee verschillende organisaties. Een dezer vereenigingen staat onder leiding van Jan Zaremba, die achter de ex-Poolische Regeering te Londen staat, de andere wordt geleid door Fransiscek Walkowiak, die aan de zijde van de tegenwoordige Warschau-Regeering staat. De eerste bond noemt zich de Ondergrondse Poolische Strijdorganisatie, de tweede Bond van R.K. Poolische Vereenigingen in Nederland.

De groep van Zaremba is de kleinste en omvat plm. 150 mannen, die allen voorzien zijn van een legitimatiebewijs. Zij weigeren halsstarrig een vertegenwoordiging van de Warschau-Regeering te erkennen, omdat deze onder Russischen druk tot stand zou zijn gekomen en Russisch georiënteerd zou zijn. De organisatie zal alleen een nationaal-constitueel tot stand gekomen Regeering erkennen. Zaremba meent, dat 5 miljoen Polen, die zich buiten het vaderland bevinden, er evenzoo over denken.

Het heeft bij de in de Mijnstreek verblijvende Polen, die aangesloten zijn bij den Bond van Walkowiak, verbittering gewekt, dat de vlag, welke vroeger als symbool van trouw aan het vaderland door de Poolische organisaties in processies, enz., werd meegevoerd, thans in handen is van de Zarembagroep.

Walkowiak woont sedert 1917 in Limburg en heeft veel gedaan ter bevordering van het cultureele vereenigingsleven der Polen. Gedurende de laatste jaren voor het uitbreken van den oorlog was hij voorzitter van den Algemeenen Poolischen Bond. Kort na den inval der Duitschers in Nederland zijn de Poolische vereenigingen ontbonden en na de bevrijding is het niet gelukt een eenheid te herstellen als gevolg van het optreden van Zaremba. Vermoed wordt, dat ook onder de leden van den Bond van Walkowiak zich veel aanhangers van Zaremba bevinden.

Nagenoeg alle in Nederland verblijvende Polen zijn vrede-lievende burgers. De aanhangers van Zaremba zijn eenigermate strijdlustig aangelegd, de anderen zijn gematigder en voorzichtiger. Zaremba meent, dat zijn organisatie meer verdiensten heeft en dientengevolge meer rechten. De meeningsverschillen tusschen beide groepen zijn niet van dien aard, dat er ongeregelheden van eenigen omvang uit zouden kunnen voortvloeien.

XIII. ANDERE VREEMDELINGEN. 28.

Italianen. Italiaansche Ontspanningskring.

De Italianen in Nederland trachten te komen tot stichting van een vereeniging onder den naam van Italiaansche Ontspanningskring.

Het voorloopige secretariaat van het initiatiefcomité is gevestigd bij A. Marandi te Amsterdam. In Februari 1946 zijn de in Limburg wonende Italianen uitgenoodigd om een vergadering bij te wonen, welke in een te Heerlen gevestigd café werd gehouden en waar Marandi, die vergezeld was van een commissie, samengesteld uit leden van den Ontspanningskring te Amsterdam, het woord voerde. Er werd een afdeling van den Ontspanningskring voor de in Limburg wonende Italianen, waarvan er ongeveer 200 opgekomen waren, opgericht. Het doel der vereeniging, welke de democratische beginselen is toegedaan, is een algemeene verbroedering onder de in Nederland wonende Italianen te bevorderen en om hun geestelijke en materiele belangen te verdedigen. Marandi protesteerde tegen de aanwezigheid van 5 Italianen in Nederland, die tijdens de bezetting door de Politie de hand boven het hoofd zou worden gehouden. Hij verzekerde de aanwezigen, dat de Italiaansche autoriteiten er zorg voor zouden dragen, dat deze Italianen het land zouden moeten verlaten.

Yoego-Slaven. Een deel der in Limburg wonende Yoegoslaven heeft zich onder leiding van Anton Marusa, gepensionneerd mijnwerker, wonende te Heerlen, uitgesproken voor de Tito-regering. Zij hebben contact met de Nederlandsche communisten. Aan Marusa is door de Politie reeds medegedeeld, dat op Nederlandsch grondgebied geen politieke agitatie van vreemdelingen wordt geduld.

Het is niet uitgesloten, dat de politieke inzichten der vreemdelingen in Limburg oorzaak zullen worden van onderlingen politieke strijd, vooral, indien hun aantal als gevolg van de groote vraag naar arbeidskrachten in de mijnstreek zou toenemen.

De mijnwerkersbevolking in Limburg begint zich afleurend uit te laten over de eventuele vestiging van meer vreemdelingen aldaar. Zij ziet in hantockomstige "loondrukkers". In een afdelingsvergadering van den Algemeenen Bond van Werkers in het Mijnbedrijf werd zelfs met algemeene stemmen het besluit genomen om onmiddellijk tot staking over te gaan, zoodra vreemde werkkrachten in het mijnbedrijf zouden worden tewerkgesteld.

XIV. EENHEIDSVAKCENTRALE.

Op Zondag, 3 Maart 1946 is in alle Rooms-Katholieke kerken een herderlijk schrijven der Bisschoppen voorgelezen, waarin den Katholieken richtlijnen werden gegeven voor hun plaats en hun taak in de samenleving.

Nadat daarin voor Katholieken onaanvaardbaar zijn genoemd "organisaties, wier beginselen in strijd zijn met de christelijke leer of wier daden en praktijken in feite de christelijke leer ondermijnen", worden 2 organisaties met name als zoodanig aangeduid: de E.V.C. en het N.V.V. De weg voor de Katholieken is dus duidelijk. Degenen van hen, die lid zijn van een der genoemde organisaties, zullen voor dat lidmaatschap moeten bedanken. De veronderstelling ligt voor de hand, dat de fusie-pogingen van het N.V.V. met de E.V.C. niet weinig hebben bijgedragen tot de beslissing van het Episcopaat ten opzichte van het N.V.V.

De E.V.C. heeft op de beslissing van de Bisschoppen o.m.g. gereageerd met een "open brief aan het Doorluchtig Episcopaat" in "Werkend Nederland" van 8 Maart 1946. Het haalt de statuten der vakcentrale aan, die een omschrijving geven van het doel der organisatie en de middelen, die zij aanwendt ter bereiking van dit doel. Op grond van haar doelstellingen meent het Hoofdbestuur de grondslagen, waarop het door het Episcopaat uitgevaardigd verbod berust, te moeten afwijzen.

De Algemeene Bond van Werkers in het Mijnbedrijf zal, zooals later is bekend gemaakt, niet onder het verbod vallen. Het gevolg hiervan kan zijn, dat de fusie van dien Bond met de E.V.C., waarover besprekingen gaande waren, niet tot stand zal komen.

Door de E.V.C. worden momenteel twee acties gevoerd, nl. die voor het breken der diplomatieke en handelsbetrekkingen met Spanje en die onder de D.U.W.-arbeiders. Beide acties worden krachtig gesteund door het Dagblad "De Waarheid". De actie tegen Franco-Spanje, welke beschouwd kan worden als een propaganda-actie, heeft zich tot nu toe bepaald tot een korte proteststaking bij het lossen van een schip, geladen met Spaansche sinaasappelen, en het houden van eenige bijeenkomsten. De indruk werd verkregen dat de arbeiders zelf het nut dezer staking niet hebben kunnen inzien, doch door de E.V.C. daartoe gedreven zijn.

Reeds geruime tijd zijn in de "Waarheid", in "Werkend Nederland" (orgaan van de E.V.C.) en "De Vlam" artikelen verschenen, waarin de grieven der D.U.W.-arbeiders werden behandeld en de

E.V.C. had reeds aangekondigd, dat een landelijke actie voor verbetering der arbeidsvoorwaarden op de objecten van den Dienst Uitvoering Werken in voorbereiding was.

De landelijke bedrijfsgroep Bouwvakken der E.V.C. heeft een onderzoek naar de loonen, arbeidsvoorwaarden, sociale, hygienische en algemeene toestanden ingesteld en eerstdaags zal een rapport daarover in druk verschijnen.

De eischen van de E.V.C. zijn :

1. Handhaving der Collectieve Arbeidsovereenkomst van den Water-, Spoor- en Wegbouw met afschaffing van het tarief-systeem.
2. Invoering van ten hoogste drie loonklassen.
3. Aanstelling van een competente werkleiding.
4. Erkenning van de E.V.C. en van de ²vetrouwingsⁱⁿsmannen.
5. Verbetering der sociaal-hygienische toestanden, van het ver-
voer en de verstrekking van kleeding en schoeisel.

Geoorloofd doktersbezoek en geen jeugd aftrek op het loon.

Onder de D.U.W.-arbeiders zal een petitionnement ter onder-
teekening circuleeren, waarin deze eischen worden gesteld.

25 April 1946.

vL/TV.